

Ansvarsfull turism räddar hotade arter

Genom att resa till centrala Afrika, Indien eller Borneo kan man hjälpa utrotnings-hotade arter som bergsgorillor, tigrar och orangutanger men också minska lokalbefolkningarnas fattigdom.

Det framkom när naturskildraren Mattias Klum den 12 mars visade bilder på Oscarsteatern i Stockholm. Publiken mötte honom med applåder och förväntansfulla leenden. Arrangör för evenemanget var företaget Äventyrsresor.

– Det finns inte bara en lösning. Alla måste engagera sig. Det finns mycket man kan göra, sa Mattias Klum.

Massutrotning

Tillsammans med professor Johan Rockström har Mattias Klum gett ut boken *Vår tid på jorden*. Enligt författarna måste vi ändra vårt sätt att tänka, om vi inte ska förstöra våra framtida livsbetingelser.

I sitt föredrag anknöt Klum till nobelpristagaren Paul Crutzen, som anser att dagens miljöpåverkan är så omfattande att den borde namnge en geologisk epok. Människan har som

ingen annan organism inverkat på sin omgivning. Därför upplever vi nu världshistoriens sjätte massutrotning av arter.

Bergsgorillor

Flera av de bilder Mattias Klum visade föreställde afrikanska bergsgorillor i tät vegetation. Denna utrotningshotade art, som idag endast består av ca 700 individer, lever i området mellan Rwanda, Uganda och Kongo-Kinshasa.

Trots att vakter skyddar dem hittar man snaror, som lokalbefolkningen sätter ut för att ordna mat till sina familjer. Det går inte att bara flytta på gorillorna, som en del föreslår, eftersom de i likhet med andra arter kräver en specifik miljö.

– Bergsgorillorna är häftiga men lever på lånad tid, säger Mattias Klum.

Att arten överhuvudtaget taget finns kvar beror på turismen. Bergsgorillan genererar så mycket pengar att det lönar sig att bevara den.

Traditionellt brukar man förlägga turism till mindre känsliga områden med hänvisning till att man inte vill störa djurlivet, men det har gynnat ligor som bedriver jakt på hotade arter.

Ekoturism

När miljövardaren Héctor Ceballos-Lascuráin 1983 myntade begreppet ekoturism syftade han på resenärens aktivitet och attityd snarare än på fattigdomsbekämpning. Denna form av verksamhet har visat sig även medföra att folkgrupper i fattiga länder får en utkomst genom exempelvis hantverk, matlagning och parkarbete.

Mot fördelarna kan man invända att ansvarsfull turism inte alltid är så miljövänlig som förespråkarna hävdar. Reseföretagen anordnar klimatpåverkande flygresor till avlägsna platser, där besökarna åker omkring med bensindrivna fordon. Även små grupper av turister kan inverka negativt på känslig miljö och ursprungsbefolkningars kultur.

Därtill finns oklarheter kring begreppet ekoturism. Deborah McLaren skriver i boken *Rethinking Tourism and Ecotravel* att reseföretagen överdriver de ekologiska aspekterna och maskerar miljöpåverkande exploatering som ekoturism.

Afrikanska elefanter

Mattias Klum fortsatte sitt föredrag med att visa bilder på elefanter med långa betar. Han påstår att det finns syndikat som bunkrar elfenben.

– Rätt hanterad turism är en räddningsplanka för många arter. Afrikanska elefanter är ett bra

exempel på det. Där ekoturismen är stark har elefanterna klarat sig längre.

Han menar att det inte handlar om lite extra pengar, eftersom priset på elfenben idag är 630 000 kronor per kilo, det vill säga ungefär dubbla guldpriset.

– Det här är terrorism egentligen. Det är samma sak som knarkhandel.

Stora rovdjur

Till de mest hotade djuren hör amurleoparden. Av denna art finns numera endast 25 till 35 individer i vilt tillstånd i nordöstra Kina, östra Ryssland och norra Nordkorea.

– Man kan läsa om den. Man kan prata om den. Men det som verkligen överbryggat glappet mellan hjärta och hjärna, det kommer när man är där, säger Mattias Klum.

Claes Grundsten, tidigare styrelseledamot i Svenska Ekoturismföreningen och erfaren reseledare, hävdar att det är de stora rovdjuren som tjänar mest på ansvarsfull turism, vare sig de finns i Afrika, Asien eller Europa.

Verksamheten skulle även kunna gynna de stora hjordarna av betande djur på flera håll i

världen liksom reptiler och groddjur. För att de sistnämnda ska ha nytta av ekoturism måste resenärerna förstå att djuren är en del av sin omgivning.

– Jag tror man måste ha fokus på miljöer snarare än på djurarter, säger Claes Grundsten.